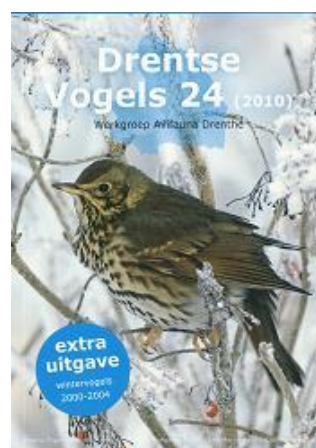
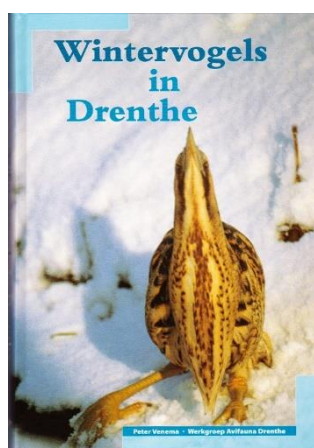

VERSLAG JANUARITELLING 2018

Inleiding

Vanaf 1995 worden de wintervogels in Drenthe systematisch geteld. Omdat in 2005 de systematiek is gewijzigd noemen we tellingen over de jaren 1995-2004 wel de Januaritelling oude stijl en voor de jaren daarna de Januaritelling nieuwe stijl. Van de gegevens over de eerste tien jaren zijn twee publicaties verschenen. Mocht je belangstelling hebben voor een uitgave laat dit dan even weten.

Methode

De Januaritelling nieuwe stijl hanteert een gestandaardiseerde telmethode. Per atlasblok wordt een vooraf vastgelegde route afgelegd. Bij elk telpunt worden 5 minuten lang alle vogels geteld. Daarnaast is er de mogelijkheid om bij elk punt een vlaktelling te doen. Hiervoor staat geen tijdlimiet, maar wel de uitdaging om alle vogels binnen dit gebied in kaart te brengen. De systematiek komt overeen met die van de PTT-telling, maar er zijn ook verschillen. Zo varieert bij de Januaritelling het aantal telpunten per route en is de mogelijkheid voor vlaktelling toegevoegd. Nog een belangrijk verschil is dat de Januaritelling atlasblok gebonden is in tegenstelling tot de PTT-routes.

In januari 2018 zijn 66 routes geteld, verspreid over de hele provincie. Dat zijn er 8 meer dan vorig jaar en beduidend meer dan de jaren daarvoor. Een aantal tellers kon door omstandigheden de telling niet uitvoeren, in twee gevallen is het niet gelukt om (tijdig) een vervanger te vinden.

Na jaren vacant te zijn geweest zijn er 2 routes dit jaar weer geteld. Voor volgend jaar komt daar nog een route bij. Ook zijn er 5 nieuwe routes aangemaakt. Vacante en nieuwe routes zijn m.n. in Zuidoost-Drenthe door nieuwe tellers opgepakt.

Tabel 1 Aantal getelde routes per jaar Januaritelling nieuwe stijl 2005 t/m 2018

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
aantal routes	74	71	67	69	61	74	77	66	55	46	43	38	58	66

Het aantal getelde routes tussen 2010 en 2015 is hoger vergeleken met de totalen van vorig jaar. Er lag nog een stapel met tellingen op papier die nog ingevoerd moesten worden. Van deze tellingen was nog geen digitale route beschikbaar en dat is nu ook allemaal klaar. Al deze gegevens zijn nu dus ook beschikbaar.

Technische aanpassingen

Eer zijn in de afgelopen weken een aantal aanpassingen gedaan. Bij het invoeren van de gegevens moest elke keer een regel met een soort worden toegevoegd. Vanaf nu is dat alleen nog van toepassing als een soort nog niet eerder op een route is waargenomen. Aantallen kunnen daardoor nu veel handiger ingevoerd worden. En toch leuk als je een nieuwe soort moet toevoegen. Dat betekent immers dat deze nog niet eerder op die route is waargenomen.

Gevolg hiervan is dat het foutief invoeren van huismussen ook tot het verleden gaat behoren. Ongewild waren er dit jaar toch zo'n 100 Huismuizen (i.p.v. Huismussen) ingevoerd.

Een tweede aanpassing is de wijziging van de naam van een aantal routes. Zo lag er bij Emmen een route met de naam Echten, terwijl deze plaats bij Hoogeveen ligt en zo waren er nog een aantal niet logische naamgevingen. Aan één blok was zelfs helemaal geen naam gekoppeld. Hieronder een overzicht van de aanpassingen:

Tabel 2 Overzicht gewijzigde routenamen

Blok	Route	was:	is nu:
12-13	1158	Eelderwolde	Eelde
17-32	1201	Wijster	Spier
17-33	1202	Ruinen	Wijster
17-41	1204	Pesse	Ruinen
17-42	1205	Drijber	Pesse
17-43	1206	Nieuw-Ballinge	Drijber
17-44	1207	Oosterhesselen	Nieuw-Balinge
17-46	1208	Sleen	Oosterhesselen
17-47	1209	Echten	Sleen
17-51	1210	Hoogeveen	Echtenerveld
17-52	1211	-	Fluitenberg

Een derde aanpassing die in afstemming met Sovon tot stand is gekomen is dat vanaf nu er ook verspreidingskaartjes beschikbaar zijn. In dit verslag is hiervan ook gebruik gemaakt.

Vacante routes

Erg blij zijn we met alle nieuwe tellers. Daardoor zijn er heel wat vacante routes ondertussen weer bezet. Eveneens is het erg fijn dat meerdere tellers er dit jaar een tweede route bij hebben genomen. Vooral met de nieuwe tellers in het zuidoosten van de provincie zijn we erg blij. Daar worden nu 5 routes meer geteld dan een aantal jaren geleden.

Om tot een nog betere dekking te komen, zoeken we m.n. voor atlasblokken in Midden- en Zuid-Drenthe (nieuwe tellers). Mocht je iemand kennen die ook mogelijk mee zou willen doen, laat het even weten. In overleg kunnen we dan zoeken naar een passend blok om te onderzoeken.

Overzichtskartaard 1 Ligging telpunten Januaritelling 2018

Dank

Bijna 70 vogelaars zijn in januari op pad geweest. Dankzij jullie telwerk hebben wij weer nieuwe waardevolle informatie op over de vogelstand in Drenthe tijdens de winterperiode.

Februari 2018

Sjoerd Boonstra

Coördinator Januaritelling

Resultaten Januaritelling 2018

Punt- en vlaktellingen

In 2018 is door de hele provincie op 678 punten een telling uitgevoerd. Dat is gemiddeld meer dan 10 telpunten per route. Dit heeft twee oorzaken: een lager aantal niet-getelde punten dit jaar én het feit dat een aantal routes meer dan 10 telpunten hebben. Er zijn in 2018 minder proefvlakken geteld dan vorig jaar. Deels veroorzaakt doordat een aantal gebieden zo nat waren dat ze niet toegankelijk waren.

Tabel 3 Aantal getelde punten, resp. vlakken per jaar Januaritelling nieuwe stijl 2005 t/m 2018

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
puntgegevens	721	694	654	682	622	724	758	651	561	469	431	374	569	678
vlakgegevens	197	211	200	210	205	228	243	229	177	154	165	145	187	195
Eindtotaal	918	905	854	892	827	952	1001	880	738	623	596	519	756	873

De punttellingen leveren een totaal op van 29.292 getelde vogels, de vlaktellingen 7604 vogels. Het totaal aantal getelde vogels ligt in 2018 beduidend hoger dan vorig jaar: zo'n 37.000 dit jaar tegen zo'n 25.000 vorig jaar. Over de hele telling nieuwe stijl komt 2018 daarmee op de derde plaats als het gaat om het totaal aantal getelde vogels. Alleen 2006 (37.500) en 2011 (42.500) scoorden hoger in absolute aantallen. Het aantal getelde routes in deze jaren was echter ook hoger. Al met al dus een mooi resultaat.

Soorten en aantallen (punten en vlakken)

Meerdere tellers meldten dit jaar (beduidend) minder aan soorten en aantallen te hebben waargenomen dan vorig jaar. Dat is echter niet algemeen het geval. Het gemiddelde aantal getelde vogels per route ligt dit jaar beduidend hoger dan vorig jaar (560 dit jaar tegenover 400 vorig jaar). Wel waren de verschillen weer groot. Zo telde Paul Gelderloos in twee naast elkaar gelegen blokken het hoogste (4317 in Weiteveen) én (bijna) het laagste aantal vogels (62 in Bargerveen). Alleen Wiebe Zijlstra (nieuwe teller) telde op zijn route Roden nog minder: 59 vogels.

In totaal werden er in Drenthe 111 verschillende soorten waargenomen tijdens deze Januaritelling. De routes met het hoogste aantal soorten liggen allemaal in het noorden van de provincie. Bertus Bats telde op zijn route Langelo 52 en op zijn route Eelde zelfs 56 soorten. Jeroen Niezen (route Roderwolde) zag net als Eelke Schoppers (route Tynaarlo) de teller stoppen bij 44 soorten. Nog geen 10 soorten werden door Wolter Winter geteld op zijn route Bovensmilde (8). Terwijl Tinus Knecht (route Roswinkel) en Gerhard Habers (Schoonebeek) nog net boven de 10 uitkwamen.

Eerste waarneming (punten en vlakken)

Vorig jaar werd een record aantal nieuwe soorten waargenomen (7). En in de afgelopen 3 jaar zelfs in totaal 12 nieuwe soorten. Dit jaar komt daar maar eentje bij. Bertus Bats schreef de eerste Sneeuwgorst tijdens de Januaritelling bij op zijn route Langelo.

Tabel 4 Aantal nieuwe soorten Januaritelling nieuwe stijl in 2005 t/m 2018

2015	2016	2017	2018
Roerdomp	Waterral	Baardman	Sneeuwgorst
Kleine Zilverreiger	Kleine Barmsijs	Boerenzwaluw	
Rode Wouw		Grauwe Gors	
		Kleine Mantelmeeuw	
		Mandarijneend	
		Raaf	
		Russische Kauw	

Wel zijn er dit jaar een aantal soorten waargenomen die minimaal de afgelopen 5 jaar niet werden gezien (tussen haakjes jaar van laatste waarneming vóór 2018):

Slobeend (2005)

Ransuil (2007)

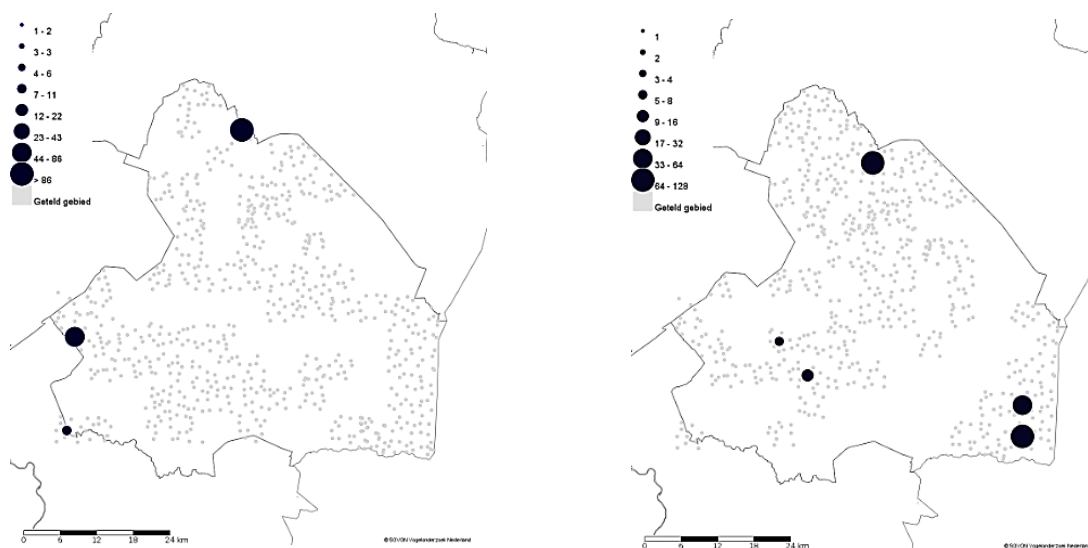
Brilduiker (2012)

Middelste Bonte Specht (2011)

Hoewel Barmsijzen bijna elk jaar wel zijn waargenomen, zijn deze dit jaar voor het eerst ook als Kleine of Grote Barmsijs ingevoerd. De invasie van Barmsijzen deze winter heeft blijkbaar de schijnwerpers gezet op de determinatie van beide soorten, waardoor meerdere vogelaars beide soorten beter van elkaar weten te onderscheiden.

Maxima en minima (punten en vlakken)

In januari 2018 zijn van 18 soorten het record gesneuveld wat maxima betreft. Vooral de invasievogels als Kramsvogel, Koperwiek, Keep en Barmsijs deden het erg goed dit jaar. Ook de Raaf werd Spectaculair is het aantal getelde Grote Canadese Ganzen. Nooit eerder waren het er zoveel (499) als dit jaar. Het vorige record is van 2010. Toen werden 243 exemplaren van deze ganzensoort geteld.

Overzichtskaart 2 Verspreiding Grote Canadese Ganzen in winter 2010 (links) en winter 2018 (rechts)

De kaartjes hierboven geven de plekken waar de Grote Canadese Gans is waargenomen in 2010 en in 2018. De stippen laten zien dat het gaat om vaak grote groepen.

Slechts twee soorten deden het slechter dan in voorgaande jaren. Opnieuw is het aantal Knobbelzwanen gedaald. Dat is nu al voor de 7^e keer op rij. Ook de Grote Zaagbek liet zich dit jaar opvallend minder zien (slechts 2 tegenover in de regel 6-10 exemplaren).

Overzichtskaart 3 Verspreiding Knobbelzwaan in winter 2011 (links) en winter 2018 (rechts)

In tabel 5 zijn alle winnaars en verliezers van deze winter op een rij gezet. Het gaat daarbij om hoogten- en laagterecord in absolute aantallen van deze soorten.

Tabel 5 Overzicht winnaars en verliezers in januari 2018

Winnaars (nieuw maximum)			Verliezers (nieuw minimum)		
soort	aantal	vorig record	soort	aantal	vorig record)
Grote Zilverreiger	87	2017: 63	Knobbelzwaan	71	2017: 96
Gr. Canadese Gans	499	2010: 243	Grote Zaagbek	2	2016: 5
Krakeend	29	2015: 11			
Wintertaling	111	2007: 80			
Slobeend	2	2005: 1			
Waterhoen	49	2017: 39			
Kl. Mantelmeeuw	13	2017: 3			
Bosuil	4	Max 1			
Ransuil	3	2007: 2			
Groene Specht	15	2017: 12			
Middelste Bonte Sp.	2	2011: 1			
Heggenmus	34	2017: 33			
Roodborsttapuit	4	2005: 3			
Kramsvogel	4378	2006: 3982			
Koperwiek	483	2008: 317			
Raaf	10	Max 3			
Keep	496	2013: 352			
Barmsijs	333	2006: 319			

Overzicht resultaten 2018

Afsluitend het overzicht met alle soorten en aantallen. Dit betreft het totaal van waarnemingen van alle punt- en vlaktellingen.

Aalscholver	65	Graspieper	64
Appelvink	18	Grauwe Gans	1203
Baardman	4	Groene Specht	15
Barmsijs (totaal)	333	Groenling	217
Blauwe Kiekendief	11	Grote Bonte Specht	169
Blauwe Reiger	83	Grote Canadese Gans	499
Bokje	1	Grote Gele Kwikstaart	1
Boomklever	120	Grote Lijster	12
Boomkruiper	98	Grote Zaagbek	2
Bosuil	4	Grote Zilverreiger	87
Brandgans	27	Havik	7
Brilduiker	2	Heggenmus	34
Buizerd	202	Holenduif	191
Dodaars	7	Houtduif	2363
Ekster	161	Houtsnip	13
Fazant	21	Huisemus	582
Fuut	1	IJsvogel	2
Gaai	210	Indische Gans	3
Geelgors	585	Kauw	736
Glanskop	11	Keep	496
Goudhaan	245	Kievit	489
Goudvink	72	Klapekster	6

Kleine Bonte Specht	6	Wilde Zwaan	44
Kleine Mantelmeeuw	13	Winterkoning	147
Kleine Zwaan	30	Wintertaling	111
Knobbelzwaan	71	Witgat	2
Kokmeeuw	447	Witte Kwikstaart	6
Kolgans	372	Zanglijster	3
Koolmees	973	Zilvermeeuw	20
Koperwiek	483	Zwarte Kraai	1205
Kraanvogel	9	Zwarte Mees	16
Krakeend	29	Zwarte Specht	6
Kramsvogel	4378		
Kruisbek	143	Totaal	36887
Kuifeend	123		
Kuifmees	16		
Matkop	41		
Meerkoet	46		
Merel	685		
Middelste Bonte Specht	2		
Nijlgans	199		
Noordse Kauw	8		
Ooievaar	5		
Parkeend	6		
Parkgans	11		
Pimpelmees	662		
Putter	61		
Raaf	10		
Ransuil	3		
Rietgors	46		
Ringmus	84		
Roek	1103		
Roodborst	149		
Roodborsttapuit	4		
Sijs	616		
Slechtvalk	1		
Slobeend	2		
Smient	210		
Sneeuwgorst	1		
Sperwer	10		
Spreeuw	2269		
Staartmees	121		
Stadsduif	2		
Stormmeeuw	572		
Toendrarietgans	9461		
Torenvalk	31		
Turkse Tortel	66		
Veldleeuwerik	48		
Vink	1415		
Waterhoen	49		
Watersnip	8		
Wilde Eend	755		